

PATVIRTINTA

Lietuvos statistikos departamento

generalinio direktoriaus

2015 m. gruodžio 15 d. įsakymu Nr. DĮ-299

## GELEŽINKELIŲ TRANSPORTO STATISTINIŲ TYRIMŲ METODIKA

### I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Geležinkelių transporto statistinių tyrimų metodikoje (toliau – metodika) pateikti geležinkelių transporto statistinius tyrimus (toliau – tyrimai) reglamentuojantys teisės aktai, pateiktos pagrindinės vartojamos sąvokos, naudojami klasifikatoriai, aprašyti statistinių duomenų surinkimo ir apdorojimo būdai, tyrimų atlikimo metodai bei pateikiamos nuorodos, kur skelbiama statistinė informacija vartotojams.

### II SKYRIUS TIKSLAS

2. Tyrimų tikslas – kas mėnesį parengti ir pateikti statistinę informaciją apie krovinių ir keleivių vežimo geležinkelių transportu apimtį pagal vežimo rūšis, kas ketvirtį – apie krovinių vežimą ir apyvartą pagal krovinių nomenklatūrą, pavojingų krovinių vežimą, apie krovinių įvežimą, išvežimą ir tranzitą pagal šalis, intermodalinių transporto vienetų vežimą, kasmet – apie geležinkelio kelių ilgį, riedmenų technines charakteristikas, eismo srautus ir įvykius, kas penkeri metai – apie krovinių ir keleivių vežimą pagal Europos Sąjungos (ES) šalių regionus (NUTS 2 lygio) ir traukinių eismą geležinkelių tinklais. Pirmasis ataskaitinis laikotarpis – 2005 m.

3. Pagrindiniai statistinės informacijos vartotojai yra valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos, tarptautinės organizacijos, žiniasklaida, verslo ir mokslo atstovai, studentai.

4. Tiriamasis laikotarpis – mėnuo, ketvirtis, metai.

### III SKYRIUS PAGRINDINĖS SĄVOKOS

5. Tyrimuose vartojamos sąvokos ir rodiklių apibrėžtys:

5.1. **Geležinkelis** – susisiekimo linija, kurią sudaro bėgiai, skirti geležinkelių transporto priemonėms (riedmenims).

5.2. **Geležinkelio įmonė (vežėjas)** – licencijuota įmonė (juridinis asmuo, kita organizacija, juridinio asmens, kitos organizacijos filialas), kurios veikla yra teikti keleivių, bagažo ir (ar) krovinių vežimo geležinkelių transportu vietiniais ir (ar) tarptautiniais maršrutais paslaugas ir užtikrinti trauką, taip pat įmonė, (juridinis asmuo, kita organizacija, juridinio asmens, kitos organizacijos filialas), kuri užtikrina tik trauką.

5.3. **Geležinkelių eismo įvykiai** – visi šalies teritorijoje įvykę eismo įvykiai, į kuriuos pateko bent viena judanti geležinkelių transporto priemonė ir žuvo ar buvo sunkiai sužeistas bent vienas žmogus arba padaryta didelė žala kroviniui, bėgiams, kitiems įrenginiams ar aplinkai arba ilgam buvo suardytas eismas. Ši sąvoka neapima avarijų dirbtuvėse, sandėliuose ir depuose.

5.4. **Geležinkelių eismo įvykiai, kuriuose nukentėjo žmonės** – visi šalies teritorijoje įvykę eismo įvykiai, į kuriuos pateko bent viena judanti geležinkelių transporto priemonė ir žuvo ar buvo sunkiai sužeistas bent vienas žmogus. Ši sąvoka neapima avarijų dirbtuvėse, sandėliuose ir depuose.

5.5. **Geležinkelių transporto keleivis** – bet kuris asmuo, išskyrus traukinio ekipažo narius, keliaujantis geležinkelių transportu.

5.6. **Geležinkelių transporto priemonė (riedmenys)** – bėgiais važiuojanti mobilioji transporto priemonė: savaeigė (lokomotyvai) ar traukiama kito riedmens (keleiviniai vagonai, dyzelinių ir elektrinių traukinių vagonai ir prekiniai vagonai).

5.7. **Intermodaliniai transporto vienetai** – konteineriai, nukeliamieji kėbulai, krovinių kelių transporto priemonės (kroviniai automobiliai (sunkvežimiai), vilkikai su puspriekabėmis, puspriekabės ir priekabos), tinkančios intermodaliniams vežimams.

5.8. **Intermodalinis vežimas geležinkelių transportu** – krovinių vežimas intermodaliniame transporto vienete, naudojant vežimui kelių rūšių transportą, kurį keičiant kroviniai neperkraunami.

5.9. **Keleivių vežimas geležinkelių transportu** – geležinkelių transporto keleivių kelionių skaičius, kai kiekviena kelionė apibrėžiama kaip keleivių judėjimas iš įlaipinimo vietos į išlaipinimo vietą, persėdant ar nepersėdant iš vienos geležinkelių transporto priemonės į kitą. Jeigu keleiviai naudojami daugiau kaip vienos geležinkelio įmonės teikiamomis paslaugomis, esant galimybei jie turėtų būti skaičiuojami tik vieną kartą.

5.10. **Keleivių vežimo geležinkelių transportu apyvarta** – keleivių vežimo transporto priemonėmis apimties rodiklis, išreiškiamas keleivio kilometrais, gautais sudėjus visų keleivių nuvažiuotus atstumus. Atsižvelgiama tik į atstumą, nuvažiuotą šalies teritorijoje.

5.11. **Konteineriai** – daugiakartės standartinės priemonės kroviniams saugiai vežti, pritaikytos mechanizuotai pakrauti ir iškrauti. Dvidešimties pėdų vieneto ekvivalentas (TEU) – standartinis vienetas, naudojamas įvairios talpos konteineriams skaičiuoti. Vienas 20 pėdų ilgio ISO konteineris yra lygus 1 TEU.

5.12. **Krovinių svoris** – bendras krovinių kiekis tonomis, kuris apima vežtų krovinių svorį, taip pat apimamas pakuočių, konteinerių, nukeliamųjų kėbulų, palečių bei geležinkeliu vežamų kelių transporto priemonių svoris (vykdant intermodalinio vežimo operacijas).

5.13. **Krovinių vežimas geležinkelių transportu** – krovinių judėjimas iš pakrovimo vietos į iškrovimo vietą naudojant geležinkelių transporto priemones.

5.14. **Krovinių vežimo apyvarta geležinkelių transportu** – krovinių vežimo transporto priemonėmis apimties rodiklis, išreiškiamas tonos kilometrais, gautais sudėjus visų krovinių nuvežtus atstumus. Atsižvelgiama tik į tą atstumą, kuris nuvažiuotas šalies teritorijoje.

5.15. **Pakrautas traukinys** – kiekviena krovinių siunta, susidedanti iš vieno arba daugiau pakrautų vagonų, gabenamų tuo pačiu metu iš vieno siuntėjo ir iš tos pačios stoties nekeičiant traukinio vagono sąstato iki tos pačios stoties ir to paties gavėjo. Geležinkelių transportu vežtiems kroviniams priskiriama visa pakuotė ir įranga (konteineriai, nuimami kėbulai arba padėklai, taip pat geležinkelių transportu vežamos kelių transporto priemonės).

5.16. **Pakrautas vagonas** – kiekviena krovinių siunta, kuriai vežti reikia viso vagono, neatsižvelgiant į tai, ar panaudojama visa, ar ne visa vagono keliamoji galia.

5.17. **Sąstato siunta** – krovinių siunta, vežama traukiniu, susidedančiu iš vieno ar kelių vagonų, vieno siuntėjo pavedimu, nekeičiant traukinio vagonų sąstato nuo pakrovimo stoties iki galinės iškrovimo stoties.

5.18. **Smulkioji siunta** – krovinių siunta, kuriai vežti nereikia ir nereikalaujama naudoti viso vagono.

5.19. **Sužeistas žmogus** – sužeistas žmogus, kuris po eismo įvykio išgulėjo ligoninėje ilgiau kaip 24 valandas, išskyrus mėginimus nusižudyti. Mėginimas nusižudyti – tyčinis veiksmas, kuris pasibaigia ne mirtimi, o sunkiu sužalojimu.

5.20. **Tarptautinis vežimas** – vežimas geležinkelių transportu tarp dviejų vietų (pakrovimo / įlaipinimo ar iškrovimo / išlaipinimo), kurių viena yra kitoje šalyje. Gali būti susijęs tranzitas per vieną ar daugiau šalių.

5.21. **Tranzitas** – vežimas geležinkelių transportu per šalį tarp dviejų vietų (pakrovimo / įlaipinimo ir iškrovimo / išlaipinimo), esančių už šalies teritorijos ribų. Vežimo operacijos, kurių metu šalies pasienyje ar uoste į kitos rūšies transporto priemonę ar iš kitos rūšies

transporto priemonės pakraunami ar iškraunami kroviniai arba įlaipinami ar išlaipinami keleiviai, nelaikomos tranzitu.

5.22. **Traukinys** – sudarytas ir sukabintas vagonų sąstatas su vienu ar keliais traukiančiais lokomotyvais, taip pat judantis lokomotyvas ar kiti savaeigiai geležinkelių riedmenys, turintys reikiamus signalus ir numerį.

5.23. **Vidaus vežimas** – vežimas geležinkelių transportu tarp dviejų vietų (pakrovimo / įlaipinimo ar iškrovimo / išlaipinimo vietos), esančių šalyje.

5.24. **Žuvęs žmogus** – vietoje žuvęs žmogus ar per 30 dienų po ir dėl eismo įvykio miręs žmogus, išskyrus savižudybes. Savižudybė – tyčiniai veiksmai, siekiant save sužeisti, pasibaigę mirtimi.

#### **IV SKYRIUS TEISINIS PAGRINDAS**

6. Tyrimus reglamentuoja 2002 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 91/2003 dėl geležinkelių transporto statistikos (OL 2004 m. specialusis leidimas, 7 skyrius, 7 tomas, p. 207) su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2009 m. kovo 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 219/2009 (OL 2009 L 87, p. 109).

7. Su tyrimais susijęs teisės aktas: Lietuvos Respublikos geležinkelių transporto kodeksas.

#### **V SKYRIUS TAIKOMI KLASIFIKATORIAI**

8. Tyrimuose naudojami klasifikatoriai:

8.1. Ekonominės veiklos rūšių klasifikatorius (EVRK 2 red.), patvirtintas Statistikos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės generalinio direktoriaus 2007 m. spalio 31 d. įsakymu DJ-226 „Dėl Ekonominės veiklos rūšių klasifikatoriaus patvirtinimo“ ir skelbiamas Oficialiosios statistikos portale [osp.stat.gov.lt](http://osp.stat.gov.lt) → Klasifikatoriai;

8.2. Standartinė transporto statistikos krovinių nomenklatūra (NST 2007), skelbiama Oficialiosios statistikos portale [osp.stat.gov.lt](http://osp.stat.gov.lt) → Klasifikatoriai;

8.3. Teritorinių statistinių vienetų klasifikatorius (NUTS), naudojamas NUTS 1 ir NUTS 2 lygiu. Klasifikatorius skelbiamas Oficialiosios statistikos portale [osp.stat.gov.lt](http://osp.stat.gov.lt) → Klasifikatoriai;

8.4. Pavojingų krovinių klasifikacija, patvirtinta 2002 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 91/2003 dėl geležinkelių transporto statistikos (OL 2004 m. specialusis leidimas, 7 skyrius, 7 tomas, p. 207), su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2009 m. kovo 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 219/2009 (OL 2009 L 87, p. 109);

8.5. Tarptautinės geležinkelių sąjungos (UIC) šalių geležinkelių stočių kodų sąrašas, parengtas Europos Sąjungos statistikos tarnybos (Eurostato) pagal atitinkamus NUTS kodus.

#### **VI SKYRIUS TIRIAMOJI VISUMA (POPULIACIJA), ELEMENTŲ APRĖPTIS, VERTINAMI PARAMETRAI**

9. Tyrimų populiaciją sudaro geležinkelio įmonės (vežėjai), turinčios licencijas vežti krovinius, keleivius ir bagažą Lietuvos Respublikos teritorijoje ir (ar) tarptautiniais maršrutais. Tyrimuose dalyvauja įmonės, kurių veikla pagal EVRK 2 red. priskiriama kroviniui geležinkelio transportui (49.20 klasė) ir keleiviniui geležinkelio transportui (49.10 klasė).

10. Vertinami parametrai:

10.1. krovinių vežimas geležinkelių transportu (suma tonomis);

10.2. krovinių vežimo geležinkelių transportu apyvarta (suma tonkilometrais);

10.3. keleivių vežimas geležinkelių transportu (suma keleiviais);

10.4. keleivių vežimo geležinkelių transportu apyvarta (keleivių kilometrų suma);

- 10.5. geležinkelio kelių ilgis (metų pabaigoje kilometrais);
- 10.6. riedmenų skaičius (suma vienetais);
- 10.7. riedmenų nuvažiuota rida (kilometrų suma);
- 10.8. vežta intermodalinių transporto vienetų geležinkelių transportu (suma);
- 10.9. geležinkelių eismo įvykių skaičius (suma);
- 10.10. sužeistųjų asmenų skaičius (suma);
- 10.11. žuvusiųjų asmenų skaičius (suma).
- 11. Parametrai vertinami pagal vežimo rūšis (vidaus, įvežta, išvežta, tranzitas), pakrovimo ir iškrovimo šalis, vežamų krovinių pagrindines rūšis, pavojingų krovinių kategorijų klasifikaciją, keleivių atvykimą ir išvykimą pagal šalis ir susisiekimo rūšis (vietinis, tarptautinis), riedmenų rūšis, jų amžių ir technines charakteristikas.

## **VII SKYRIUS TAIKOMI METODAI**

- 12. Atliekami ištisiniai įvairaus periodiškumo tyrimai.
- 13. Tyrimų populiacijos sąrašui sudaryti naudojamas Statistinis ūkio subjektų registras.
- 14. Statistiniams rodikliams skaičiuoti taikomas sumavimo metodas. Sumuojant skaičiuojami mėnesiniai, ketvirtiniai ir metiniai suvestiniai statistiniai duomenys.

## **VIII SKYRIUS STATISTINIŲ DUOMENŲ ŠALTINIAI, DUOMENŲ SURINKIMAS IR APDOROJIMAS**

- 15. Statistinių duomenų šaltiniai:
  - 15.1. Statistiniai tyrimai. Statistiniams duomenims surinkti naudojamos statistinės ataskaitos, kurias pateikia geležinkelio įmonės (vežėjai):
    - 15.1.1. Krovinių vežimo geležinkelių transportu statistinė ataskaita TG-01 (mėnesinė);
    - 15.1.2. Keleivių vežimo geležinkelių transportu statistinė ataskaita TG-06 (mėnesinė);
    - 15.1.3. Krovinių vežimo geležinkelių transportu pagal krovinių tipą ir šalis statistinė ataskaita TG-03 (ketvirtinė);
    - 15.1.4. Geležinkelių transporto statistinė ataskaita TG-02 (metinė);
    - 15.1.5. Krovinių ir keleivių vežimo geležinkelių transportu pagal ES šalių regionus ir traukinių eismo geležinkelių tinklais statistinė ataskaita TG-07 (kas penkeri metai);
  - 15.2. Administraciniai duomenys apie geležinkelių transporto eismo įvykius, kuriuos pateikia Valstybinė geležinkelio inspekcija prie Susisiekimo ministerijos iki kovo 15 dienos ataskaitiniams metams pasibaigus.
- 16. Geležinkelio įmonių statistinės ataskaitos pateikiamos naudojantis elektroninio statistinių verslo duomenų parengimo ir perdavimo sistema *e. Statistika*. Statistiniai duomenys gali būti pateikti ir el. paštu. Ataskaitos skelbiamos *e. Statistikos* sistemoje [estatistika.stat.gov.lt/statistiniu-ataskaitu-formos](http://estatistika.stat.gov.lt/statistiniu-ataskaitu-formos).
- 17. Statistinė informacija rengiama naudojant *MS Excel* skaičiuoklę:
  - 17.1. kas mėnesį – apie krovinių ir keleivių vežimą pagal susisiekimo rūšis (vietinis, tarptautinis);
  - 17.2. kas ketvirtį – apie krovinių vežimą ir apyvartą pagal krovinių nomenklatūrą, pavojingų krovinių vežimą, apie krovinių įvežimą, išvežimą ir tranzitą pagal šalis, intermodalinių transporto vienetų vežimą;
  - 17.3. kasmet – apie geležinkelio kelių ilgį, riedmenų skaičių, traukos priemonių ir vagonų ridą, keleivių atvykimą ir išvykimą pagal šalis ir apie geležinkelio eismo įvykius;

17.4. kas penkeri metai – apie krovinių vežimą pagal ES šalių pakrovimo ir iškrovimo regionus NUTS 2 lygiu, keleivių vežimą pagal ES šalių įlaipinimo ir išlaipinimo regionus NUTS 2 lygiu ir traukinių eismą geležinkelių tinklais.

18. Pagal nustatytus techninius duomenų perdavimo standartus, parengiamos ir pateikiamos statistinės duomenų lentelės Eurostatui. Naudojant *Genedi* programinę įrangą lentelėse tikrinami rodiklių įrašai, klaidos ištaisomos.

## **IX SKYRIUS STATISTINIŲ DUOMENŲ IR STATISTINĖS INFORMACIJOS KOKYBĖS UŽTIKRINIMAS**

19. Statistinių duomenų kokybei užtikrinti atliekamas statistinių duomenų redagavimas, analizė ir duomenų tinkamumo patvirtinimas. Naudojant *MS Excel* skaičiuoklę, tikrinamas įvestų statistinių duomenų patikimumas. Pirminiai ir apibendrinti duomenys lyginami su ankstesnio laikotarpio ir praėjusių metų to paties laikotarpio duomenimis. Analizuojamos laiko eilutės tendencijos. Esant reikšmingiems nukrypimams, susisiekiama su respondentais ar administracinių duomenų valdytojais ir aiškinamasi nukrypimo priežastys. Prireikus statistiniai duomenys taisomi ir tikslinami.

20. Paskelbus statistinę informaciją Oficialiosios statistikos portale, atnaujinamas [metainformacijos aprašas](#), kuriame pateikiama informacija apie statistinių rodiklių kokybę pagal šias charakteristikas: reikalingumą, tikslumą ir patikimumą, savalaikiškumą ir punktualumą, palyginamumą ir suderinamumą.

## **X SKYRIUS NAUDOJAMOS KOMPIUTERIŲ PROGRAMOS**

21. Statistinių duomenų analizei ir kitiems darbams atlikti naudojama *MS Excel* skaičiuoklė.

22. Eurostatui statistiniai duomenys siunčiami naudojant *Genedi* programinę įrangą ir *eDAMIS Web Application* priemones.

## **XI SKYRIUS VARTOTOJAMS PATEIKIAMAI REZULTATAI**

23. Statistinė informacija skelbiama pagal statistinės informacijos skelbimo kalendorių:

23.1. kas mėnesį informaciniame pranešime „Transporto įmonių rodikliai“;

23.2. statistikos leidiniuose „Lietuvos ekonominė ir socialinė raida“, „Transportas ir ryšiai“, „Lietuvos statistikos metraštis“;

23.5. Rodiklių duomenų bazėje [osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize1](http://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize1).

24. Statistinė informacija skelbiama Eurostato duomenų bazėje.

25. Kas metus pildomas bendrasis transporto statistikos klausimynas *Common Questionnaire on Transport Statistics Eurostat/UNECE/ECMT Inland transport (Railway transport)*.

26. Mėnesinė statistinė informacija teikiama Tarptautiniam transporto forumui, priklausančiam Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijai (EBPO) (angl. *the International Transport Forum (ITF) at the Organisation for Economic Co-operation and Development OECD*).

27. Statistinė informacija teikiama pagal individualias vartotojų užklausas.

**XII SKYRIUS**  
**NAUDOTOS LITERATŪROS SĄRAŠAS**

28. *Rail transport statistics methodology. Guidelines for the implementation of Regulation (EC) No 91/2003 of the European Parliament and of the Council on rail transport statistics, 2015.*

29. *Illustrated Glossary for Transport Statistics, 4th edition, 2009, Luxembourg: Economic Commission for Europe (UNECE), International Transport Forum, Eurostat.*

**XIII SKYRIUS**  
**BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS**

30. Pasikeitus metodikoje nurodytiems teisės aktams, taikomos galiojančios šių teisės aktų redakcijų nuostatos.

---

Parengė  
Transporto ir paslaugų statistikos skyrius